

Autoretrat en quarantena

Xavier Mas Gibert
Centre d'Estudis Canetencs

El passat 20 d'abril es va celebrar al teatre Odèon la Gran Nit de la Cultura Canetenca. Una nova iniciativa endegada des de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Canet de Mar amb col·laboració estreta de diferents entitats locals. Va resultar una vetllada emotiva que va deixar moments inoblidables entre els assistents. L'acte en si mateix tenia la voluntat expressa de reconeixement públic a la feina feta envers la cultura per part de diferents entitats locals i també d'algunes persones en particular. Als efectes es van anar repartint els diferents premis als guardonats en l'edició d'enguany. Els premis es van materialitzar amb l'entrega d'una petita escultura de ferro forjat, obra de l'artista canetenc Antoni Pérez Valls, que representa un cargol, arran d'això se'ls ha passat a anomenar els Premis Cargol, un gasteròpode molt arrelat al bestiar local, ni que sigui en la vessant gastronòmica.

Entre els guardonats hi havia el nostre company Xavier Mas Gibert, a l'ensem president del Centre d'Estudis Canetencs (CEC). En Xavier va ser guardonat en aquesta ocasió per la seva contribució al coneixement i difusió de la història de Canet, un

merescut premi que feia els honors a una llarga trajectòria de dècades de dedicació constant, tal i com es va glosar en el moment de fer pública la seva nominació en l'acte. En el moment de recollir el guardó, des del públic vam notar però a un Xavier Mas un xic aclaparat per la transcendència de l'acte, molt diferent d'en Xavier contundent i divertit que acostuma a delectar-nos quan l'auditori és més reduït.

Des del Centre d'Estudis Canetencs ens hem volgut sumar a l'homenatge públic fet al nostre president com a societat civil, posant de manifest una faceta d'en Xavier que va més enllà de la coneguda i guardonada com a historiador i cronista local. Ens referim a la seva vessant més literària que ha anat conreant des de la seva joventut i que és una fidel mostra de la seva personalitat polièdrica. No és que sigui una novetat el que estem dient, doncs en Xavier ha guanyat diferents premis com a narrador i com a poeta.

En aquesta ocasió, els seus companys hem volgut recollir i fer públic un dels seus escrits més personals: es tracta d'un autoretrat que va escriure fa més de quaranta anys. Un text inèdit on l'escriptor es mostra tal com ell mateix es veu i considera. Es tracta d'un exercici literari certament compromès i delicat, que gairebé ratlla el d'un *streptase* públic; però que, com sigui, va ser escrit en la seva plenitud literària i ens ha autoritzat publicar-lo per primera vegada. L'escrit, a més, té una segona perla a considerar: es tracta de la rèplica escrita que li fa el seu germà petit, en Quim, un germà que en ser 14 anys menor que en Xavier pertany certament a una altra generació. A veure què us sembla.

Talavera de la Reina, 15 de juny de 1972

Un retrat literari que lleigeixo m'ha suggerit de fer-me el meu. No pas amb intencions llibresques, sinó perquè en una de les sessions de cal psicòleg Fil·lomè Mayans, aquest va demanar a la meua dona que definís com era jo; ella no va sortir de quatre vaguetats que, la veritat, la semblança de les quals amb la meua insípida persona era encara més vagarosa. Després, Mayans va demanar-me que jo expliqués a la reunió de grup com era jo. No vaig tenir temps de fer-ho, però la cosa va ser suficient perquè, en dies successius, hom hi anés pensant una mica. Ara, la nova lectura d'aquest autoretrat ha acabat de fer-me decidir. Ara que soc tan geogràficament lluny (encara que avui això del lluny i del prop és molt relatiu) del meu medi habitual,

tractaré d'autoexplicar com em veig. Començarem per l'autodefinició física, car no tothom és capaç de donar una idea massa equànime del seu aspecte extern. Abans d'aquesta malaltia de l'esquena (lumbàlgia, etc.) feia 1,72 metres, ara resulta que, l'altre dia, la dona va adonar-se que havia crescut. En aquests moments o almenys fa vuit dies, vaig tenir la cota màxima (registrada) de la meva alçada: 1,78 i ½. Soc prim, de complexió regular, però potser una mica massa prim en general, uns quants quilos ben distribuïts potser em farien guanyar aspecte. (Una de les més inconfessables vanitats que he tingut ha estat la de creure'm que tenia bon tipus). No sé fins a quin punt és certa aquesta autoapreciació, però el meu aspecte genèric m'ha semblat sempre d'una grisor opaca, imperceptible, potser per això vaig sobrevalorar el que sentia sobre la meva pròpia figura. Aquesta grisalla que abans tant m'amoinava, ara em complau d'allò més; fins i tot, he arribat a trobar-me poc gris, poc anònim i és que hom té cada dia més acusada l'afecció a passar desapercbut. Com que tothom judica per la «brillantor», jo m'havia sentit atret pel fenomen com tothom. Ara la cosa s'ha girat a l'inrevés i voldria ser l'home més opac de la terra. D'adolescent, m'havia passat moltes estones davant del mirall. El meu rostre havia arribat a fer-me ois, nàusees. Trobava en el meu rostre una manca de caràcter total i, endemés, que manifestava escandalosament allò que constituïa la cosa més vergonyant de la meva realitat: ERA EL ROSTRE D'UN HOME TOTALMENT FEBLE. La meva característica principal, descollant de la feblesa, és la inconsistència absoluta del meu caràcter. Els meus ulls blau-gris, esblaimats, traduïen amb una transparència de cristall la incommensurable i insondable feblesa del meu esperit. Eren ulls de gos sense collar. L'única cosa que trobava dispensable en el meu rostre era el front, regular, tirant a espaiós i el nas, que no presentava cap singularitat acadèmica, però que era suportablement correcte; l'oval de la cara em tenia desesperat, ja que propendia a l'arrodoniment més infantil, i la barbata, beguda, fugitiva, resolva en el no-res la mandíbula inferior sense cap energia ni força de traçat. A la meva manera, això delatava la meva intempèrie temperamental d'una forma escandalosa. Ah! I em deixava el més bo, la boca és un petit orifici lineal, però estret, que ensenya un dentat per ara en perfecte estat de salut, però disposat d'una manera terriblement anàrquica. Això del dentat va arribar a obsedir-me, hauria donat anys de vida per unes dents correctament alineades. Ah! i les mans: són mans gairebé femenines, d'una bellesa decadent, aristocràtica i cadavèrica. Són mans que, més que ennoblides pel treball, ho semblen per no fer res. Durant un cert temps també vaig tenir preocupacions de vestimenta. En els vestits que em feia el sastre li feia introduir sempre elements «personals» o que -a la meua manera- em donessin singularitat: armilles extravagants, etc. En aquest moment mentiria si digués que tinc la menor preocupació pel vestuari. Voldria, en cada lloc i cada moment, disposar d'aquella indumentària que em permetés de passar més

desapercebut: allà on la gent va amb corbata, amb corbata; allí on va sense, sense, etc.

Per a completar aquesta fitxa, diré que havia tingut els cabells molt bonics, a criteri de les dones de la generació de la meua mare, molt arrissats i rossos. Tenia unes ondes tan simètriques i completes, que semblaven fetes a la perruqueria de senyores, una indecència. Ara aquests cabells s'han desmarxat, han perdut la seva rorsor nòrdica i em cauen flàccids de qualsevol manera. Així com abans tenia la facultat que els cabells se m'aguantaven sols, ara és tot el contrari, vaig sempre despentinat perquè em cauen sense força. Per mi que són cabells malalts. Això afegiu-hi una lividesa mortal, heretada així com les mans, de tant avantpassat tuberculós i tindrieu un retrat exterior - no sé si aproximat- de la meua pobra persona. Tinc els peus petits, amb la mateixa característica de les mans; són peus de Sant Crist exsangüe, he calçat sempre el 42.

Per dintre, què voleu que us digui? He tingut una passió potser desconsiderada per les coses ben fetes, per les feines ben fetes. Són les úniques que, alguna vegada, aconseguen perpetuar el que les ha fet més enllà del seu parèntesi biològic. Jo he cregut, doncs, en la immortalitat, no pas en el sentit catòlic, ni de bon tros, però l'esperit eternitzant, de perpetuació que ells cerquen en el més enllà intangible, jo - subconscientment- l'he cercat en l'obra ben feta (l'obra d'art s'entén), que redimeix l'home de l'anonimat d'entre els homes. La meua capacitat religiosa no va més enllà d'ací ni tampoc no voldria que hi anés.

Tal com deia Josep Pla en una de les pàgines del *Quadern gris*, la majoria de les persones viuen com si no s'haguessin de morir mai. Jo no soc pas d'aquesta corda. Ja de molt jove, un pur adolescent, he sentit la mort i encara més que la proximitat d'aquest fet inevitable, he tingut una mena d'estat de permanència lúcida sobre l'extrema fugacitat, de l'efimera de la vida. Ve d'ací que jo sigui un impacient mental? Ve d'això l'avidesa, l'ànima de plenitud, que m'escomet algunes vegades o és simplement conseqüència del meu constant estat de frustració? En altre temps, en canvi, vaig fer meua la frase de Camus: «Cal ésser pràctic, si ens han donat quaranta anys de vida, cal començar a morir abans d'hora». Actualment, no sabia pas què fer-ne d'aquesta màxima, car em sento morir cada vegada més, sento extingir-se en mi l'esperança, m'envaeix un escepticisme cada vegada més pregon, més fred, més deslligat de tot i de tothom.

Els altres -segons he pogut comprovar- em consideren un ser doble o triple, d'una indiscreció moltes vegades prou punyent i gratuïta. Darrera de procacitats eròtiques i escomeses verinoses, defenso atrinxerat la meua inconsistència i la meua feblesa i, per què no dir-ho?, la meua covardia, d'una manera de vegades prou ferotge. Faig mal generalment a qui més estimo i la capacitat dels meus afectes podria mesurar-se amb la de les meues ferides, ofenses i inconsideracions. Soc i em considero un home profundament covard, no solament de covardia física, sinó integral, gairebé patològica. Això sí, la meua carència absoluta de

capacitat mística m'ha fet sempre immune a les pors puerils d'esperits, dimonis o ànimes en pena. Tant me fa passejar-me a les dotze del migdia pel Carrer Ample com a les dotze de la nit per un cementiri desert i esgarrifós. Això que acabo de dir és la meua manera de fer-me el graciós, que consisteix únicament en desbarrar una mica de tant en tant; jo, evidentment, he desbarrat i desbarro massa. Posat en aquesta tessitura, no respecto ni res ni ningú, ni a mi mateix, és clar! Per fer un mot d'esperit, «una gràcia» en aquests moments, em vendria l'ànima al dimoni o mataria el meu pare. He estat, com tots els grans xerraires, un gran vanitós. En canvi, he escoltat deficientment i escassa el que els altres em deien. No he tingut mai cap forma específica de talent (potser només una certa facilitat per a escriure); per a parlar soc massa covard i necessito la ploma quan realment vull dir quelcom que m'interessa una mica. Actuo gairebé sempre per arrauxament i, és clar!, la cago, la cago fins allò més elemental. Tinc un sentit del ridícul tan exacerbant que, si no n'hagués tingut gens, hauria fet menys el ridícul a la meua vida.

Soc un individualista insubornable, errívol, opac i trist; soc evidentment un depressiu, el meu estat habitual és el d'angoixa. Per a seguir respirant, necessito de continu una ocupació (distracció) alienant. La vida ha arribat -de vegades- a pesar-me amb una feixuguesa plúmbia. Soc hipocondríac, les meves crisis d'angoixa em submergeixen en un entotsolament ferotge, que em fa encara més esquiu i intractable. Difícilment he aconseguit lliurar-me a res ni a ningú enterament. Soc pessimista per naturalesa, no obstant, això no ha enfortit pas el meu ànim de conformitat, sinó altrament. El fet d'escriure no resulta pas sempre una alliberació, (en posar-me a escriure voldria poder retenir amb el virtualisme de la paraula exacta la identitat de cada moment que s'escapa, fugitiu), sinó un esforç penós, exasperant. Quan tinc quelcom d'interès a copiar al paper, m'escomet un estat d'ansietat, d'impotència i de frustració anihilant. Per què escric doncs? Segurament perquè si no, pateixo també. Em passa igual que amb el fumar. El vici de fumar em perjudica molt, no obstant això, fumo; si no ho faig, pateixo perquè enyoro aquest tòxic estúpid; si ho faig, em sento culpable d'atemptar contra la meua integritat física.

Les persones que em coneixen -o que s'ho pensen, perquè, aneu a saber!- solen considerar-me com a vel·leitós i contradictori. Les meves vel·leitats són, de ser alguna cosa, fruit de la meua pedanteria, que

tot sovint m'obliga a rectificar sobre posicions o manifestacions que jo he mantingut abans a peu i a cavall.

Allò de contradictori, deu ser en part una seqüela més d'aquesta realitat vergonyosa. Se'm considera indiscret i haig de confessar que amb raó. Solc fer ús, de vegades desproveït de qualsevol sentiment d'equitat, d'allò que sé. En aquest punt he arribat moltes vegades a ser molt inconvenient. Una vegada fet el crispell, m'hauria bufetejat jo mateix, però és clar, la cosa ja no té adob. Malgrat això, hi ha encara gent que -en possessió d'una candidesa desproveïda de sentit comú- em fa dipositari, víctima de les seves confidències. És un fet insòlit que encara no he entès mai. Essent com soc tan hermètic, tan poc donat a la confidència personal, he estat el confessor de persones innumerables, d'estaments, edats, sexes i posicions absolutament heterogenis. He tingut accés, per aquest conducte, a un volum d'intimitats esfereïdores. Tot i que jo no n'he sabut pas mai d'aconsellar la gent, m'he adonat, emperò, que la gent cercava en mi un simple oient per a evacuar, perquè dubto que, d'haver-se adreçat a mi amb ànim de participació o

d'alliçonament, ho hauria fet una vegada i prou, perquè la meua col·laboració ha estat sempre o neutra o negativa. No obstant això, aquests individus han tornat, una vegada i una altra, amb la mateixa assiduitat que podien haver utilitzat el confessionari. M'he arribat a preguntar si el desllorigador d'aquest fenomen no radicava en el fet que qui cerca un confident en cerca sempre un de més

feble i fotut que ell, com a garantia anticipada d'absolució.

Respon tot plegat a un mecanisme psíquic cristal·litzat, ancestral, provinent de tants segles de confessió i absolució de l'estil catòlic? No ho sé pas i cap d'aquestes hipòtesis m'acaben de satisfer. Jo he estat absolutament al revés, he projectat els meus conflictes íntims o les seves conseqüències de forma histriònica, altisonant, procaç, desenfocada, o sigui, transformats de tal manera que fos difícil d'escatir-ne l'autèntica naturalesa. Soc hipòcrita? Aquesta frase, que he atribuït al meu amic Manuel Boya, «la hipocresia és la vaselina de les relacions humanes», és meua. He fet un ús discrecional de la hipocresia, jo creia que generalment en feia un ús conscient, interessant, és a dir, encaminat a obtenir la confidència o la veritat del meu interlocutor. Després, a les sessions de «psicoteràpia de grup», s'ha dit que en feia un ús que anava més enllà d'aquest interès estricte. Possiblement sigui cert. L'adulació l'he

practicada menys, potser perquè m'adonava que no en sabia prou, que se'm notaria. Les poques vegades que ho he notat, he passat una angúnia que necessàriament havia de traïr-me. Per temperament no hi soc pas inclinat, ep!, em sembla.

Cada vegada em sento més procliu a donar la raó a la gent, no pas perquè cregui o estimi allò que em diuen, sinó simplement per desfiguració de les pròpies conviccions i per manca absoluta de fe en la meua capacitat dialèctica. Si em distrec amb alguna cosa externa, tinc cada vegada menys relació amb les «idees», vull dir que se m'accentua la tendència contemplativa o la badoqueria intranscendent que des d'infant he tingut. Això he pogut copsar-ho també a través de la trajectòria que van prenent les meves lectures; cada vegada lleigeixo més poesia i més prosa lírica o poètica. Els assaigs d'idees no em venen mai bé, els trobo cada vegada més i més indigestos. Els assaigs sobre religions, sempre que no siguin teològics, o sigui, de proselitisme, els trobo encara més tolerables, però no sé encara l'origen d'aquesta inclinació. Avui, al Museu del Prado, he restat, *encandilat* davant del quadre de l'Adoració dels Pastors del Greco. Aquella lividesa màgica m'ha semblat realment sobrenatural, però mòrbida, esfereïdora.

Abans he parlat que no he tingut mai cap forma de talent específica, cap dot rellevant; havia tingut, això sí, una memòria excel·lent, tant visual com auditiva; aquesta retentiva, emperò, a mesura que vaig anar contraent complicacions psíquiques se m'ha anat esvaint. Avui la meua memòria és absolutament nul·la, la majoria de coses se m'obliden totalment o en servo una imatge imprecisa, estranyament adulterada, confosa habitualment amb restes igualment tèrboles d'altres records. En el temps en el qual vaig adonar-me que la memòria se m'escurçava, em va saber molt greu. La memòria és un ajut considerable en un sistema de vida tan complex com el d'avui. Una altra cosa que m'hauria agradat perdre del tot i, en canvi, només se m'ha esmorteït o atenuat, és l'agressivitat. He dit abans que se m'havia atenuat i és que potser únicament ha pres una carta de naturalesa més «amagada», més capciosa, més perillosa en definitiva. Per a un home com jo, que no té capacitat de rèplica immediata (el do de la sentència, rèplica fulminant), que és la defensa de la majoria d'agressius dialèctics, ni la més petita resolució dels primaris, que ho resolen tot a patacades; l'agressivitat, doncs, em fa més nosa que servei i no fa altra cosa que crear-me situacions, de vegades perilloses, de les quals no sé com desempallegar-me'n.

A part de tot, i això és el que més em repugna de l'agressivitat, és que, per norma gairebé general, l'agressiu actua sempre d'una manera calculadora, sol ser inversament proporcional a la capacitat de rèplica de l'adversari. Com més feble (físicament o moral) és l'oposat, amb més incisió sol projectar-se a l'animositat que hom sent. És un fet zoològic, que de no ser agressiu també em molestaria. Amb la mateixa raó o pel mateix motiu, hom s'hi projecta més o menys o gens, depèn tot de qui ens provoca.

La lectura del text anterior va suscitar aquesta rèplica del meu germà Joaquim el 22 de gener de 2019. El meu retrat potser no és autocomplaent però el d'en Joaquim resulta molt generós, però m'ha emocionat.

En aquest punt el meu germà havia escrit un autoretrat que de tan equívoc en algunes coses, m'ha semblat que calia corregir. El meu germà em porta catorze anys. Vull dir que és catorze anys més gran que jo. Ell pot dir que m'ha vist néixer però jo puc dir que l'he vist créixer amb ulls de nen, que de vegades veuen les coses amb més exactitud que els majors perquè encara no tenen prejudicis. El meu germà comença la seva descripció:

«En aquests moments o almenys fa vuit dies, vaig tenir la cota màxima (registrada) de la meua alçada: 1,78 i ½. Soc prim, de complexió regular, però potser una mica massa prim en general, uns quants quilos ben distribuïts potser em farien guanyar aspecte. (Una de les més inconfessables vanitats que he tingut ha estat la de creure'm que tenia bon tipus). No sé fins a quin punt és certa aquesta autoapreciació, però el meu aspecte genèric m'ha semblat sempre d'una grisor opaca, imperceptible, potser per això vaig sobrevalorar el que sentia sobre la meua pròpia figura. Aquesta grisalla que abans tant m'amoiïnava, ara em complau d'allò més; fins i tot, he arribat a trobar-me poc gris, poc anònim i és que hom té cada dia més acusada l'afecció a passar desapercbut. Com que tothom judica per la «brillantor», jo m'havia sentit atret pel fenomen com tothom. Ara la cosa s'ha girat a l'inrevés i voldria ser l'home més opac de la terra. D'adolescent, m'havia passat moltes estones davant del mirall. El meu rostre havia arribat a fer-me ois, nàusees. Trobava en el meu rostre una manca de caràcter total i, endemés, que manifestava escandalosament allò que constituïa la cosa més vergonyant de la meua realitat: ERA EL ROSTRE D'UN HOME TOTALMENT FEBLE».

Les majúscules les ha posat ell. Ja es veu que una de les seves característiques és l'exageració però de tota la resta que ha dit, res de res. Acceptaré les mides i la qüestió de la constitució física i afegiré que la primera impressió del meu germà sempre ha estat la brillantor. És un home solar, excessivament solar, fins i tot diria. De jove els seus cabells rossos i els ulls blaus, afegits a una expressió viva i enèrgica el feia sobresortir entre els seus companys ni que fos per una qüestió de contrast. Enmig de la morenor ambiental ell s'agitava com un gall roig cridaner i faceciós.

En les seves primeres fotografies que corren per casa el pare l'agafa amb orgull, també hi ha una fotografia impressionant on la nostra besàvia Carmeta Arruga, que aleshores tenia cent anys, el té a la falda. És tot un símbol. En Xavier ha estat tota la seva vida a la falda dels nostres avantpassats escoltant les seves històries i les ha recollit amb la virior de la nostra nissaga. De vegades dramàtic, altres baladrer, grandiloqüent, somniador, entusiasta, aflight, empenyat, atribolat, apagat, hipocondríac, enyoradís, alegre i sempre vehement. En la imatge de la que parlava, la bona dona sembla la Quaresma mentre en Xavier està gotzo i estarrufat. Era un nen vital amb

una tendència a la trapelleria com moltes vegades m'havia explicat el nostre amic mutu, Benet Pera. Del seu pas per l'internat del Collell, on el varen tancar com a càstig, en va quedar en la memòria d'un d'aquells frares una viva impressió fins el punt d'esbrancar-me en una ocasió al confondre'm amb ell.

Les dones de casa els hauria agradat que l'hereu fos un xicotet submís, entenimentat, obediènt, estudiós... Buf! La cosa no podia anar pitjor. L'entusiasme d'en Xavier, les ofenia. És difícil de comprendre però era així: les ofenia. Els semblava que la passió que ell posava en totes les coses era específicament una provocació. Posats a fer, jo crec que ell hi va trobar un cert gust en provocar a aquell cony de velles xuixes.

Jo el sentia cantar amb una bona veu de tenor líric. Es posava al cap d'escala, davant del mirall i cantava àries de sarsuela i d'òpera. Segurament hi havia un punt de vanitat en aquelles execucions davant del mirall però en qualsevol cas ho feia amb innocència, sense pudor, com la cosa més natural del món. Perquè el meu germà, quan sent el puntet de la vergonya, quan sent al seu damunt les mirades alienes, llavors sí que s'encongeix i fa gestos de timidesa, d'enganyament. En canvi les seves interpretacions des de dalt de l'escala eren fastuoses, jo diria de gestualitat professional. Però del professional que ja actua sense vanitat perquè ja se n'ha cansat.

I aquí volia arribar i ara faré una petita volta. Hi ha un concepte que sempre m'ha ballat pel cap. És el de l'autenticitat. En els restaurants és on es palpa d'una forma més inequívoca el que vull dir. A la majoria de persones del nostre país els agraden els restaurants «autèntics». Aquells que fan les coses com s'han fet tota la vida. Amb ofici i claredat. Però no. A la gent que munta restaurants els agrada més posar-se etiquetes, «anar de...». Això enganya a quatre il·lusos però tots aquests establiments estan condemnats al fracàs. Sí, hi ha quatre restaurants que opten al premi suprem de la Guia Michelin però la majoria, en aquest camí s'arruïnen. Doncs bé, en Xavier, en tot el que ha fet és de restaurant «autèntic», dels que posen la plata de la carn d'olla sobre la taula per a que et serveixis fins que l'estómac et digui prou, com feien a l'Hostal dels Ossos d'Olot en temps mítics que no tornaran. L'he vist fer de tot, de pescador, de fabricant tèxtil, de pagès, de gerent cooperativista, d'historiador, de poeta, de comptable i escriptor. En tots els casos ha actuat com si hagués estat abduït per l'ofici al que s'havia aproximat. Ell no «ha anat» mai de pagès. Ell feia de pagès. I el més important: els pagesos el prenen per un dels seus. I així ha estat en cada cas.

Quan jo era una criatura el veia de vegades parlant amb els vells del cafè. Els feia parlar sobretot de l'anomenada guerra civil. Actuava com un investigador professional situant-se en la posició del que ja sap moltes coses però en cerca detalls. Els seus interlocutors tenien la certesa que no serien mal interpretats ni jutjats i parlaven amb sinceritat. Jo pensava que el meu germà tenia unes aficions ben diferents de les dels seus amics, que segurament es passaven el dia pensant en el que tothom sap que pensen els joves. Ell volia saber què havia passat. Fins el darrer detall. Amb la seva prodigiosa memòria estic convençut que és de les persones que té una composició mental més exacte del que va ser «vivencialment» tot aquell conflicte.

He trigat molts anys a comprendre en Xavier, a comprendre com cada vegada s'integrava, es convertia en l'activitat que estava fent. La meua conclusió és que en Xavier és home d'acció, és l'anti-voyeur. Ell no observa, ell, com els cronistes dels nostres reis, en Muntaner, en Desclot, estava allà. En parla perquè ho ha viscut. D'aquí ve que quan narra se situa sempre en la posició d'un dels protagonistes. El descabdellament de la història és el de qui l'ha viscut.

Recordo, d'això ja fa molt anys, jo aleshores formava part de Comediants i ja vivíem a la finca de Can Corbera. Teníem visites. Hi havia l'Ovidi Montllor, el poeta Miquel Desclot i algú més que no recordo. Havíem dinat al jardí i fèiem una sobretaula de senyors rics. També hi era en Xavier i no sé com, amb això ja fosquejava, vam sortir a parlar de temporals. En Xavier va començar a explicar que els temporals que a la nostra zona més temien els pescadors eren els que nosaltres anomenem terralades, el vent que s'originava al Montseny i que empenyia les embarcacions a vela mar endins. Veient que l'escoltaven amb interès va explicar la tragèdia que va succeir l'any 1926, quan una terralada va segar la vida de molts pescadors del Maresme. El seu relat va ser tan detalladament dramàtic que quan va acabar tots sentíem l'impuls d'aplaudir. Com que això estava fora de lloc va quedar un silenci incòmode, havíem quedat tots impressionats. En Xavier, que no li agraden els afalacs, va fer mutis dient que tenia feina. Un dels forasters, encara afectat pel relat, va preguntar com si hagués vist una aparició:

- Qui és aquest home?

Jo amb un puntet d'orgull i timidesa que no solc tenir, vaig contestar:

- És el meu germà!